

Руденко О. А.

РЕГІОНАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Досліджено принципи регіональної політики економічного зростання. Доведено, що основним напрямом активізації інвестиційної діяльності має бути державний курс на стабілізацію економіки, нарощування конкурентоспроможного потенціалу регіонів.

Ключові слова: інвестиційний процес, політика, потенціал, регіональний менеджмент.

Постановка наукової проблеми. В умовах становлення і розвитку в Україні ринкових відносин особливу значущість набуває дослідження інвестиційного процесу на регіональному рівні, як основи комплексного розвитку регіону та забезпечення переходу до більш якісного, інвестиційно-інноваційного типу зростання, яке детермінують масштабні інвестиції. Від інвестиційних процесів залежить сталий розвиток територій, який супроводжується гармонійним поєднанням завдань екологічної, економічної та соціальної підсистем регіону. Активізація інвестиційної діяльності та значне нарощування обсягів інвестицій є визначальними факторами при проведенні структурних реформ в економіці, реалізації соціально-орієнтованої інноваційно-інвестиційної моделі розвитку в Україні. Вирішення поточних і довгострокових завдань соціально-економічних реформ вимагає як зваженої, всебічно обґрунтованої інвестиційної політики, так і формування адекватних методів й дієвих механізмів державного регулювання інвестиціями з урахуванням особливостей поточного стану розвитку регіонів.

Обґрунтування змін ролі та функцій органів державного управління на регіональному рівні, посилення їх самостійності і відповідальності за комплексний розвиток територій вимагають відповідної зміни та вдосконалювання принципів, методів і механізмів цілеспрямованого державного впливу на процеси соціального та економічного розвитку в регіонах. Отже, актуальність обраної теми дослідження обумовлена необхідністю глибокої розробки шляхів удосконалення механізмів державного регулювання соціально-економічним розвитком регіонів із урахуванням особливостей їх інвестиційного потенціалу. Зміна структури економічних відносин в Україні супроводжується активними теоретичними дослідженнями таких важливих категорій, як «регіональна інвестиційна політика», «інвестиційний клімат», «інвестиційний менеджмент», «державне регулювання інвестиційного процесу», «механізми державного регулювання інвестиційного процесу».

Аналіз останніх публікацій. Вагомий внесок у розробку концептуальних засад державного регулювання різноманітних процесів соціально-економічного розвитку регіонів зробили В.Бакуменко, А.Барановський, С.Біла, З.Варналій, В.Воротін, А.Гальчинський, В.Геєць, В.Гринева, А.Пересада, Д.Розенберг, В.Савчук, І.Сало, А.Омельченко, В.Федоренко, В.Шеремет та інші.

Мета статті: визначити загальні принципи ефективного і регульованого процесу інвестування в системі регіонального менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо розуміння сутності поняття «інвестиційного процесу» зарубіжними та вітчизняними вченими.

Зазвичай, з цим процесом пов'язані три основні чинники: час, ризик і величина очікуваного прибутку. У деяких випадках найважливішим чинником виступає час, у інших ситуаціях головним є ризик, у ряді випадків істотними є обидва ці чинники.

Інвестування як довгострокове вкладення капіталу з метою отримання прибутку передбачає складання та оцінку плану розвитку подій за мірою досягнення бажаного результату. Такий план називається інвестиційним проектом і лежить в основі прийняття рішення про інвестиції.

Таблиця 1

Розуміння сутності інвестиційного процесу за різними джерелами

Автор	Визначення сутності «інвестиційного процесу»	Джерело
Мойсеєнко І.П.	це складний комплекс робіт, який включає такі основні фази: визначення об'єкта інвестування, залучення фінансових коштів, здійснення контролю за їх виконанням.	[1]
Шарп У., Александр Г., Бэйли Дж.	Процес прийняття інвестором рішення відносно цінних паперів, в які вкладаються інвестиції, а також об'ємів і строків інвестування. Основа ж інвестиційного процесу становить процедура, яка включає п'ять етапів (вибір інвестиційної політики; аналіз ринку цінних паперів; формування портфеля цінних паперів; перегляд портфеля цінних паперів; оцінка ефективності портфеля цінних паперів)	[2]
Підхомний О.М.	це послідовні зміни стану капіталу в результаті інвестиційної діяльності	[3]
Гитман Л., Джонк М.	Механізм зведення разом тих, хто пропонує тимчасові вільні кошти, з тими, хто пропонує попит (мають потребу в них)	[4]
Пересада А.	Процес, який реалізує протягом часу здійснення інвестицій і визначається як комплекс заходів від моменту прийняття рішення про інвестування до завершальної стадії інвестиційного проекту	[5]
Федоренко В., Гойко А.	Механізм реалізації капітальних вкладень, який забезпечує створення основних фондів і виробничих потужностей 0- від розробки їх техніко-економічних параметрів до повного досягнення проектних показників	[6]
Кісіль М.	Сукупність дій інвесторів при здійсненні ними інвестицій на всіх стадіях цього процесу (передінвестиційної, інвестиційної та після інвестиційної)	[7]
Стеченко Д.	Виробництво і нагромадження засобів виробництва та фінансів для забезпечення руху, відтворення капіталу	[8]
Бровко Л., Сталев І.	Єдність фінансових, трудових, матеріально-технічних та інноваційних ресурсів	[9]
Скворцов І.	Неперервне відтворення носіїв праці, грошей та інформаційного потенціалу суспільства (а загалом будь-якого) товару	[10]
Гуткевич С.	Сукупність дій суб'єктів інвестиційного процесу по здійсненню інвестицій	[11]

Джерело: систематизовано автором.

Як фундамент нової моделі та стратегічного бачення зміни пріоритетів формуються відповідні принципи. Загальні принципи ефективного та регульованого процесу інвестування:

1. Стратегічної ефективності. У класичному розумінні показником ефективності прийнято вважати відношення результатів до затрат. Згідно з визначенням поняття стратегії, таким результатом не можуть бути певні рівні макроекономічних параметрів (темпи зростання чи обсяги ВВП, рівень інфляції, зайнятість тощо). Вони скоріше відносяться до сфери результатів заходів економічної тактики. У теорії менеджменту діяльність визнається стратегічною, коли вона містить потенціал зміни балансу влад між елементами системи, змінюючи взаємозалежність різних складових системи.

На думку фахівців з сучасного менеджменту, загальними чинниками ефективності стратегії будь-якого рівня є:

- чітко сформульовані завдання, які можуть змінюватися навколо поставлених цілей;
- підтримка ініціативи виконавців, що підвищує свободу політичного маневру;
- концентрація зусиль, що дозволяє досягти максимального результату за мінімальних зусиль;

- гнучкість, що дає запас міцності для свободи маневру;
- скоординованість дій та відповідальність керівництва за результат;
- захист основних ресурсів та життєво важливих систем організації.

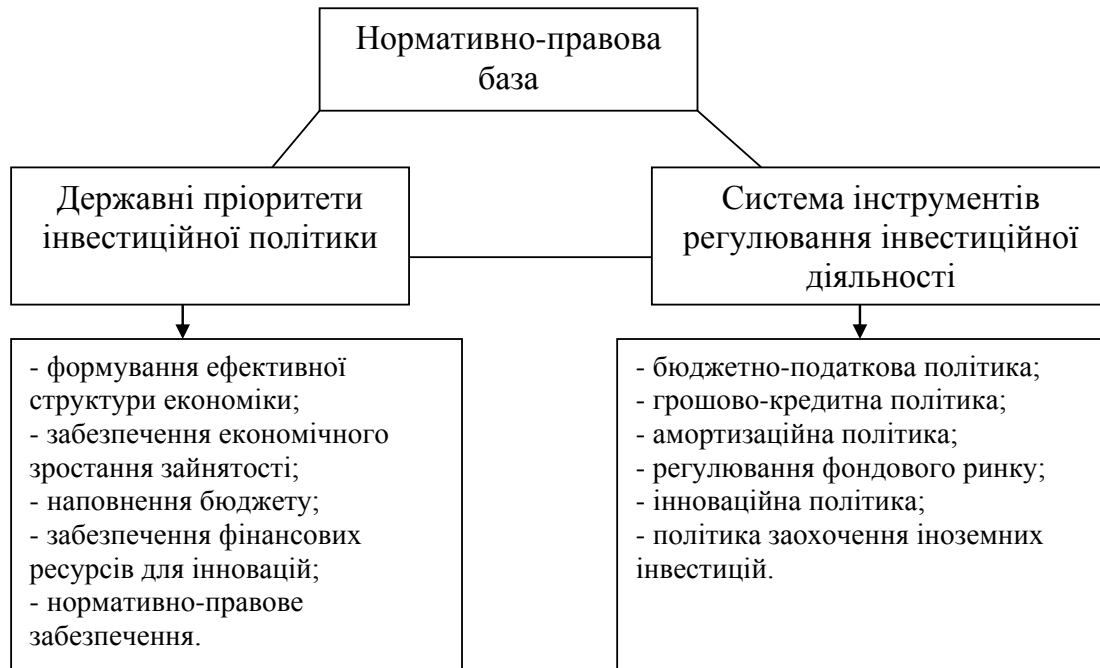

Рис. 1. Блок-схема державного регулювання інвестиційного процесу.

2. Принцип безпеки інвестування обумовлює необхідність безпеки перевищення кінцевого економічного результату, що отримано від реалізації інвестиційного проекту, над витратами на його розробку.

3. Принцип збалансованості передбачає дотримання збалансованості між виробничими потужностями, обсягом виробництва, з одного боку, та наявністю сировинних, енергетичних, трудових, земельних, фінансових ресурсів регіону - з іншого.

4. Принцип гармонійності необхідно дотримувати, коли йдеться про особливо ризикові інвестиції, які доцільно фінансувати за рахунок власних засобів (чистий прибуток та амортизаційні відрахування), або самофінансування;

5. Наукової обґрунтованості означає, що в економічних програмах усіх рівнів всебічне врахування вимог об'єктивних законів розвитку суспільства має базуватись на глибокому вивченні досягнень вітчизняного та іноземного досвіду управління. Регулювання концептуальної моделі інвестиційної діяльності повинно будуватися на широкому використанні методик і моделей.

6. Інформаційної прозорості. Одним із головних показників рівня демократії в країні є забезпечення доступу до публічної інформації. Відомо, що простота і легкість отримання громадянами країни необхідної суспільно значимої інформації є надійнішим індикатором цивілізованості і відкритості державного устрою країни.

7. Динамізму. Відповідно до закону інерції успішне функціонування держави залежить від рівня накопиченого потенціалу. У даному випадку під потенціалом розуміють здатність успішно протистояти зовнішньому середовищу, змінюючи свій стан з такою ж складністю і швидкістю, як і зміни, що відбуваються в середовищі. Іншими словами, інвестиційний потенціал повинен знаходитися в динамічній рівновазі з факторами зовнішнього середовища.

8. Принцип комплексності потрібно розуміти як взаємозумовлений і пропорційно взаємоузгоджений розвиток системи як єдиного цілого, який забезпечує зв'язок усіх підсистем і елементів. Комплексність розгляду органічно погоджує всі аспекти проблеми функціонування економічного механізму управління процесами інвестиційного розвитку як комплексу цілісних систем: економічної, соціальної, науково-технічної, екологічної, правової і т.д.

9. Ефективності передбачає результативність, успіх у досягненні мети, а також економічність, або мінімальні витрати для одержання відповідного результату, що зумовлюється в ринкових умовах високим рівнем конкуренції.

10. Мінімізації ризиків. Процес стратегічного управління інвестиційними ризиками деталізується на тактичному рівні управління, де має бути забезпечено відбір перспективних інвестиційних проектів з урахуванням рівня ризику, а також залучення інвестицій за обсягами, необхідними для реалізації проектів підприємства та їх раціонального розміщення.

Механізм зниження інвестиційних ризиків ґрунтується на використанні сукупності методів і прийомів зменшення можливих фінансових витрат. До основних механізмів нейтралізації інвестиційних ризиків відносять: уникнення ризику; утримання ризику (в поєднанні із внутрішнім страхуванням); мінімізація ризиків (шляхом диверсифікації, лімітування, хеджування); передача ризику (тобто зовнішнє страхування).

11. Синергії - це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їх суми.

Стратегічні принципи ефективного та регульованого процесу, інвестованих в системі регіонального менеджменту, впливають на якість процесів управління і в першу чергу на:

1. облік економічних інтересів (регіональних, галузевих, національних, світових);
2. мотивації учасників процесу;
3. багатокритеріальності оцінки;
4. системності контролю;
5. варіативності в процедурах прийняття управлінських рішень;
6. циклічності ділової активності;
7. пріоритетності потреб територій;
8. врахування соціалізації відтворень;
9. збалансованості ресурсного забезпечення (інвестиція-ресурс забезпечення);
10. пропорційності;

11. коректування стратегічних та тактичних планів з урахуванням фаз економічного циклу (спад-підйом-стагнація).

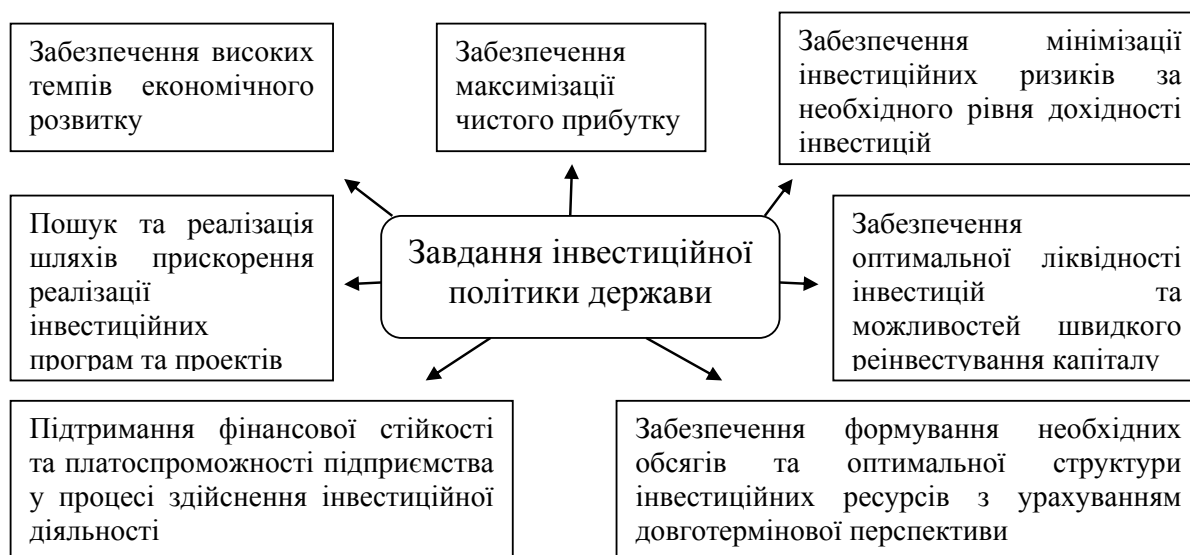

Рис. 2. Завдання інвестиційної політики держави

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, автором виділено опосередковані ефекти від зростання темпів інвестування в регіон:

- підвищення доходів населення;
- зростання економічних свобод;
- формування інвестиційної культури
- консолідація бізнесу та формування можливостей кластеризації;
- розвиток малого та середнього бізнесу;
- розвиток інфраструктури.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Мойсеєнко І.П. Інвестування Навч. посіб. / Мойсеєнко І.П. - К., 2006. - 490 с.
2. Инвестиции: Пер. с англ. - М.: ИНФРА-М, 2001.
3. Підхомний О.М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках: навчальний посібник / О. М. Підхомний. - К.: Кондор, 2007. - 184 с.
4. Основы инвестирования. - М.: "Дело". 1999.
5. Управління інвестиційним процесом. - К.: Лібра, 2002.
6. Инвестознавство: Підручник (за наук. ред. В.Г. Федоренка). - К.: МАУП, 2002.
7. Інвестиції // Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко. Ю.Я. Лузан, П.Т. Каблук та ін. - К.: ІАЕ УААН, 2003.
8. Інноваційні форми регіонального розвитку: Навч. посіб. - К.: Вища шк., 2002.
9. Экономическое обоснование инвестиций в аграрный сектор АПК / Под ред. В.В. Радченко. - Д.: "Пороги". 1999.
10. Ефективність інвестиційного процесу: методологія, методи і практика: Монографія. - Львів, "Львівська політехніка", 2003.
11. Управления инвестиционным процессом в аграрной сфере. - К.: ИАЭ УААН, 2000.

Оксана Руденко

**РЕГИОНАЛЬНЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ПРИНЦИПЫ ЭФФЕКТИВНОГО
РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОГО**

Исследованы принципы региональной политики экономического роста. Доказано, что основным направлением активизации инвестиционной деятельности должен быть государственный курс на стабилизацию экономики, наращивание конкурентоспособного потенциала регионов. Определены понимание сущности инвестиционного процесса по разным источникам. Определены общие принципы эффективного и регулируемого процесса инвестирования. Определены стратегические принципы эффективного и регулируемого процесса в системе регионального менеджмента. Выделены задачи инвестиционной политики государства и косвенные эффекты от роста темпов инвестирования в регион.

Ключевые слова: инвестиционный процесс, политика, потенциал, региональный менеджмент.

Oksana Rudenko

**REGIONAL MANAGEMENT: PRINCIPLES FOR EFFECTIVE REGULATION OF
INVESTMENT**

Studied the principles of regional policy of economic growth. Proved that the basic direction enhance investment should be public policy to stabilize the economy, increasing competitive potential. Defined understanding of the nature of the investment process by different sources. The general principles of efficient and controlled process of investment. The strategic principles of efficient and controlled process in the system of regional management. Highlight investment policy objectives and indirect effects on the growth rate of investment in the region.

Keywords: investment process, policy, potential regional management.